

Αναγκαία και επείγουσα η χάραξη ενιαίας στρατηγικής για τα πρώην στρατόπεδα της Θεσσαλονίκης

Διπλάσιο πράσινο ανά κάτοικο □στα περίπου 5 τ.μ. έναντι μόλις 2,27 τ.μ σήμερα- μπορεί να αποκτήσει στα επόμενα χρόνια το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης (ΠΣΘ), αν τα πρώην στρατόπεδα της πόλης μετατραπούν σε αστικά πάρκα, όπως πρότειναν οι περισσότεροι εκ των ομιλητών σε ημερίδα που διοργάνωσαν το Σάββατο 1 Απριλίου, το ΤΕΕ/ΤΚΜ και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων (ΣΑΘ).

Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι **πρέπει να λυθεί άμεσα το ιδιοκτησιακό ζήτημα των στρατοπέδων**, καθώς με εξαίρεση το «Π.Μελά» -το οποίο ανήκει κατά το 90% στο ΥΕΘΑ- τα υπόλοιπα βρίσκονται στην ιδιοκτησία του υπουργείου Οικονομικών. Οι ομιλητές επεσήμαναν ακόμη ότι **είναι επείγουσα η χάραξη μιας ενιαίας και συνολικής στρατηγικής για την αξιοποίηση των στρατοπέδων, λέγοντας «όχι» σε αποσπασματικές κινήσεις.**

Κατά τον χαιρετισμό του στην εκδήλωση, ο πρόεδρος του ΤΕΕ/ΤΚΜ, **Σάκης Τζακόπουλος**, τόνισε: «Το ζήτημα των στρατοπέδων πρέπει άμεσα να μπει σε έναν εποικοδομητικό διάλογο ανάμεσα στους αρμόδιους φορείς, ώστε να προληφθεί η τυχαία και περιστασιακή αξιοποίηση των μεγάλων οικοδομικών αυτών εκτάσεων και η οικοπεδοποίηση είτε η κακώς εννοούμενη □□αξιοποίησή□□ τους». Ο ίδιος πρόσθεσε ότι **είναι ίσως μία από τις τελευταίες ευκαιρίες της Θεσσαλονίκης να αποκτήσει χώρους μη πυκνοδομημένους.**

Χαιρετισμό στην εκδήλωση απήθυσε και η πρόεδρος του ΣΑΘ, **Βίκυ Ευταξά**, η οποία τόνισε ότι στην πόλη δίνεται μοναδική ευκαιρία για επανασχεδιασμό της και πρόσθεσε ότι η προσέγγιση του δυτικού άξονα των στρατοπέδων δεν μπορεί να είναι άλλη, από τη μετεξέλιξή τους σε αστικό πάρκο.

Πέρα, όμως, από τη λειτουργία τους ως «πνευμόνων πρασίνου», τα **στρατόπεδα έχουν να παρουσιάσουν και αξιόλογα κτίρια**, τα οποία κατέγραψε ομάδα εργασίας του ΤΕΕ/ΤΚΜ, αποτελούμενη από τους αρχιτέκτονες **Δ.Ζυγομαλά**, **Κ.Παπαϊωάννου** και **Π.Χαλιάζη**. Η ομάδα περιηγήθηκε στα στρατόπεδα «Κακιούση», «Ζιάκα», «Παπακυριαζή», «Μ.Αλεξάνδρου», «Καρατάσιου» και «Πεδίου ΄ρεως» και απομόνωσε ως άξια προσοχής 99 κτίρια.

Μετά την αξιολόγησή τους, **προτείνει να διατηρηθούν ακέραια τα 17 από τα συνολικά 99 αυτοτελή κτίρια**, δεδομένου ότι παρουσιάζουν μεγάλο τυπολογικό, κατασκευαστικό και μορφολογικό ενδιαφέρον. Πρόκειται για 13 κτίρια στο «Πεδίον Αρεως», που χρονολογούνται από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, άλλο ένα στο «Ζιάκα» και για τους τρεις χώρους λατρείας των στρατοπέδων «Κακιούση», «Μεγάλου Αλεξάνδρου» και «Καρατάσιου». Οι όποιες προσθήκες ή τροποποιήσεις πρέπει να γίνουν στη μικρότερη κατά τον δυνατόν κλίμακα.

Για τα 36 από τα 99 κτίρια, προτείνεται η προστασία του κελύφους και της εσωτερικής διαρρύθμισης (χωρίς αλλοιώσεις του συνόλου των κατασκευών που συγκροτούν την εξωτερική μορφή του κτίσματος και με σχετική ελευθερία στη διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου). **Για τα υπόλοιπα 46, η ομάδα προτείνει την προστασία του κελύφους τους**, με δυνατότητα αναμόρφωσης του εσωτερικού χώρου σε όλη του την έκταση.

Με οικοπεδοποίηση ή με «διαμελισμό» μεταξύ όμορων δήμων, απειλούνται τα στρατόπεδα της Β.Δ. Θεσσαλονίκης αν δεν ενταχθούν σε ενιαίο και συνολικό σχεδιασμό. Την εκτίμηση αυτή διατύπωσε στην ημερίδα ομάδα εισηγητών αποτελούμενη από τους **Χ.Χριστοδούλου** (μέλος ερευνητικής ομάδας), **Β.Χαστάογλου** (καθηγήτρια ΑΠΘ) και **Ν.Παπαμίχο** (καθηγητή ΑΠΘ).

«Τα στρατόπεδα δεν πρέπει να αντιμετωπιστούν ως απομονωμένα ελεύθερα πεδία ή ακόμη χειρότερα ως εν δυνάμει αστικά ακίνητα προς εμπορευματική αξιοποίηση. Η προοπτική αυτή μόνο στην επιδείνωση της περιβαλλοντικής και πολεοδομικής λειτουργίας των βορειοδυτικών συνοικιών και ολόκληρης της πόλης μπορεί να οδηγήσει», επεσήμανε η κα Χριστοδούλου.

Η αξιοποίηση των στρατοπέδων στα πλαίσια ενός ευρύτερου προγράμματος αστικής αναζωογόνησης παρέχει □κατά τους εισηγητές- ευκαιρίες για τη δημιουργία ενός εκτενούς μητροπολιτικού γραμμικού πάρκου και μπορεί να εκτονώσει τις πιέσεις που υφίσταται το ιστορικό κέντρο της πόλης.

Χαμένες ευκαιρίες για την αναβάθμιση της Αθήνας αποδείχτηκαν τα έως τώρα παραδείγματα απομάκρυνσης στρατιωτικών εγκαταστάσεων από την πόλη, με εξαίρεση την παλιά μετατροπή του «Πεδίου του ΄ρεως» στο μεγαλύτερο πάρκο της πόλης, όπως προκύπτει από κοινή εισήγηση των **Ι.Πολύζου** (καθηγητή ΕΜΠ), **Ν.Μπελαβίλα**(λέκτορος ΕΜΠ) και **Φ. Βαταβάλη** (εντεταλμένης λέκτορος τμήματος αρχιτεκτόνων ΔΠΘ).

Ο κ.Πολύζος αναφέρθηκε ειδικότερα σε δύο παραδείγματα, αυτά του **Πάρκου Ελευθερίας** (όπου εδρεύουν, π.χ, η αμερικανική πρεσβεία και το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών), και της **«Στρατιωτικής Πόλης Γουδί»**. Στην πρώτη περίπτωση, μόνο το **14% της συνολικής έκτασης αποδόθηκε στην πόλη ως υπαίθριος δημόσιος χώρος**, ενώ στη δεύτερη μόνο το **2%**. Κατά την ομάδα των εισηγητών, **ως αρχές σχεδιασμού σε τέτοιες περιπτώσεις πρέπει □μεταξύ άλλων- να λαμβάνονται υπόψη η ενιαία αντιμετώπιση του χώρου**, η ανάδειξη της ιστορικότητάς του και η οικολογική αποκατάσταση και ανάδειξη.

Στις πρώην στρατιωτικές εγκαταστάσεις ως ιστορικούς τόπους, αναφέρθηκε η προϊσταμένη της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων/Κεντρικής Μακεδονίας, **Ε. Καμπούρη**, εστιάζοντας στα στρατόπεδα

«Π.Μελά» και «Κόδρα». Για το πρώτο από τα δύο στρατόπεδα, υπενθύμισε ότι χαρακτηρίστηκαν ως μνημεία τα κελύφη των δύο κτιρίων στρατωνισμού και ολόκληρο το κτίσμα του οθωμανικού τεμένους. Ως ιστορικός τόπος χαρακτηρίστηκε το παλαιότερο τμήμα του στρατοπέδου.

Στην περίπτωση του στρατοπέδου «Κόδρα», η ομιλήτρια υπενθύμισε ότι ένα τμήμα έχει οριστεί ως αρχαιολογικός χώρος. **«Ολόκληρη η περιοχή του στρατοπέδου Κόδρα είχε χαρακτηριστεί ως κοινόχρηστο πράσινο με απόλυτη προστασία, όπως εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα»**, συμπλήρωσε. **Στην παρούσα φάση, η Εφορεία ασχολείται με τον χαρακτηρισμό στρατιωτικών κτισμάτων του στρατοπέδου ως μνημείων.**

Στο ιστορικό της διεκδίκησης των έξι στρατοπέδων της βορειοδυτικής Θεσσαλονίκης από τους δήμους, αναφέρθηκε από την πλευρά του ο δήμαρχος Ελευθερίου Κορδελιού, **Στ.Λαφαζανίδης**, εκπροσωπώντας την Αναπτυξιακή Εταιρία Βορειοδυτικής Θεσσαλονίκης. Όπως είπε, **«η κατάλληλη αξιοποίηση των μέχρι σήμερα ελεύθερων εκτάσεων (στρατόπεδα, ανενεργά καπνομάζα, κοίτη Δενδροποτάμου) μπορεί να συγκεντρώσει λειτουργίες και δραστηριότητες ευρύτερης ακτινοβολίας».**

Την εκτίμηση ότι ο Οργανισμός Ρυθμιστικού (ΟΡ.ΘΕ) είναι ο καταλληλότερος φορέας, για να αναλάβει τον σχεδιασμό της ανάπτυξης- αξιοποίησης των χώρων των στρατοπέδων στο σύνολό τους και σε επίπεδο πολεοδομικού συγκροτήματος, διατύπωσε σε παρέμβασή της η πρόεδρος του φορέα, **Στ. Μπαϊρακτάρη**. Η ίδια κάλεσε την Πολιτεία να λύσει άμεσα το ιδιοκτησιακό των στρατοπέδων και να προχωρήσει στην απόδοση των χώρων τους.

Η κα Μπαϊρακτάρη επεσήμανε ακόμη ότι **μόνο η μετατροπή των στρατοπέδων σε αστικά πάρκα θα διπλασίαζε το κατά κεφαλήν πράσινο για τους κατοίκους του πολεοδομικού συγκροτήματος, όπως έδειξε έρευνα του ΟΡΘΕ, η οποία πρόκειται σύντομα να δοθεί στη δημοσιότητα**. Τέλος, γνωστοποίησε ότι ο ΟΡ.ΘΕ συνεργάζεται στενά με τους δήμους και έχει προγραμματίσει μελέτη, με στόχο τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση τυχόν ρύπανσης του εδάφους των στρατοπέδων από τις στρατιωτικές χρήσεις, πριν αυτά παραδοθούν στις τοπικές κοινωνίες.

Ενιαία πρέπει να είναι η προσπάθεια για την αξιοποίηση των στρατοπέδων της Θεσσαλονίκης, ενώ παράλληλα επιβάλλεται να εντάσσεται σε μια ευρύτερη διαδικασία αναπλάσεων στο Πολεοδομικό Συγκρότημα, όπως τόνισε ο αρχιτέκτων **Βασίλης Κονιόρδος**, εκ μέρους του ΣΑΘ.

«Το κρίσιμο και καθοριστικό βήμα είναι η οριστικοποίηση των όρων για την προκήρυξη αρχιτεκτονικών διαγωνισμών και εν συνεχεία για την εκπόνηση μελετών και την υλοποίηση των έργων», πρόσθεσε, υπενθυμίζοντας ότι ακόμη **«αναζητείται ο φορέας διαχείρισης, που θα προβεί στις απαραίτητες αναπτύξεις για την επίτευξη των στόχων της μετεγκατάστασης των στρατοπέδων και της εξυπηρέτησης των αναγκών της μητροπολιτικής περιοχής, ως Τράπεζας γης»**.

Μεγάλο πρόβλημα αποτελεί για την αξιοποίηση του πρώην στρατοπέδου «Κόδρα» το ιδιοκτησιακό του καθεστώ, όπως επεσήμανε ο αρμόδιος αντιδήμαρχος Καλαμαριάς, **Δ.Σαρηγιάννης**. Κατά τον ίδιο, **για να αποζημιωθούν πολίτες στους οποίους ανήκουν διάσπαρτες εκτάσεις 60 στρεμμάτων εντός του χώρου, ο δήμος Καλαμαριάς θα έπρεπε να καταβάλει περίπου 88 εκατ. ευρώ, κάτι αδύνατον για το μέγεθός του**.

Στο άλλο φλέγον θέμα, αυτό της χρήσης του στρατοπέδου, **αναμένονται σύντομα εξελίξεις, σε ό, τι αφορά τις προσφυγές που έκανε ομάδα πολιτών προς την Τριμελή Επιτροπή του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ)**, ζητώντας να σταματήσει η κατασκευή ανοιχτού κολυμβητηρίου και υπαίθριου χώρου στάθμευσης, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ελλάδα 2004» των ολυμπιακών αγώνων. Το επιχείρημα των πολιτών ήταν, ως γνωστόν, ότι το στρατόπεδο αποτελεί κοινόχρηστο χώρο πρασίνου, οπότε οποιαδήποτε κατασκευή μεταβάλει τις χρήσεις του είναι παράνομη. **«Από πρόσφατες πληροφορίες δεν έχει κοινοποιηθεί ακόμη η απόφαση- το ΣτΕ δέχεται την κατασκευή του κολυμβητηρίου ως νόμιμη, αλλά διατάσσει την αποξήλωση του χώρου στάθμευσης, ο οποίος θα εξυπηρετούσε τη λειτουργία του κολυμβητηρίου»**, υπογράμμισε ο κ.Σαρηγιάννης.

Κατά τη δική του παρέμβασή του στην εκδήλωση, ο πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Θεσσαλονίκης, **Ν. Καλογήρου**, τόνισε ότι **«δεν πρέπει να βλέπουμε την υπόθεση των στρατοπέδων με “τοπικό μάτι” αλλά σε συνολική πλαίσιο»**. Την πεποίθηση ότι, στην περίπτωση του στρατοπέδου Παύλου Μελά, **«ο αρραβώνας για την απόδοση του θα γίνει σε λίγους μήνες γάμος»**, εξέφρασε ο δήμαρχος Σταυρούπολης, **Δ. Παπαδόπουλος**, ενώ ακολούθως η αρχιτέκτων **Α. Πάλλη**, από την τεχνική υπηρεσία του δήμου, παρουσίασε τον υπάρχοντα σχεδιασμό για την αξιοποίηση του χώρου.

Παρέμβαση πραγματοποίησε από πλευράς της Ένωσης Πολιτών Θεσσαλονίκης ο **Γ. Παντής**, ο οποίος υποστήριξε ότι τα στρατόπεδα δεν πρέπει να σχεδιαστούν από τους δήμους, αλλά «να υπάρχει κεντρική διαχείριση από αλλού», αναφέροντας ενδεικτικά ότι το όλο εγχείρημα θα μπορούσε να ανατεθεί σε φορείς όπως το ΤΕΕ/ΤΚΜ και ο ΟΡ.ΘΕ.

Το «παρών» στην εκδήλωση έδωσαν οι βουλευτές **Κ.Γκιουλέκας**, **Α.Τσοχατζόπουλος**, **Γ.Μαγκριώτης** και **Α.Ξηροτύρη**. Τις εργασίες της παρακολούθησαν επίσης ο συνταγματάρχης **Γ. Σ.**

Σ., **Β. Χαλκιάς**, ο κοσμήτορας της Πολυτεχνικής Σχολής, **Δ.Τολίκας**, ο γενικός διευθυντής της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, **Γ. Τσακίρης**, ο εκπρόσωπος του νομάρχη, **Δ.Ευθυμιάδης**, ο διευθύνων σύμβουλος της ΗΕΛΕΧΡΟ ΑΕ, **Θ. Καρτσιώτης**, δήμαρχοι του ΠΣΘ, ο υποψήφιος δήμαρχος Θεσσαλονίκης, **Γ.Μπουτάρης** και ο **Α. Κουράκης** από την Κίνηση Πολιτών «Πρωτοβουλία για τη Θεσσαλονίκη» και πολλοί μηχανικοί και πολίτες. Μετά την εκδήλωση πραγματοποιήθηκε συζήτηση.